

U N I V E R Z I T A K A R L O V A

Pedagogická fakulta

CENTRUM ŠKOLSKÉHO MANAGEMENTU

**DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ
VE STŘEDISCÍCH VOLNÉHO ČASU**

Závěrečná bakalářská práce

Autor:

Klára Jurčíková

Obor:

Školský management

Forma studia:

Kombinované

Vedoucí práce:

Mgr. Dagmar Kroláková

Datum odevzdání práce:

25.května 2010

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou závěrečnou bakalářskou práci vypracovala sama za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Klára Jurčíková

RESUMÉ

Závěrečná bakalářská práce se věnuje dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků ve střediscích volného času v kontextu práce manažera střediska volného času.

Teoretická část vysvětluje základní pojmy ohledně volného času, zájmového vzdělávání, pedagogiky volného času a andragogiky.

Výzkumná část zjišťuje, jaký je zájem ze strany pedagogů volného času a externistů o další vzdělávání, kolik financí se na další vzdělávání vynakládá a jak manažer, ředitel další vzdělávání plánuje.

Na základě teorie a těchto výzkumů, konzultací s ředitelem vzdělávacího střediska Středočeského kraje a řediteli středisek volného času byl vypracován jednoduchý manuál pro manažery, ředitele středisek volného času, který by mohl sloužit k řízení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Výstupy z výzkumu zároveň poslouží organizacím, které se zabývají dalším vzděláváním pedagogických pracovníků, jako podněty k plánování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro střediska volného času.

SUMMARY

This final bachelor thesis is dedicated to further education of pedagogical workers in Centers of leisure-time activities in the position of a manager of leisure activity centers. The theoretical part explains basic principles of leisure time, hobby education, leisure time pedagogy and andragogy.

The research part finds out how are pedagogues and extern workers interested in further education, how much money is invested in it and how the education is planned by directors.

Simple manual for managers and directors of Centers of leisure-time activities which could be used for the management of further education of pedagogical workers was drawn up based on the theory, these researches and interviews with the director of the Center of education of the Central Bohemian Region and with several directors of centers of leisure-time activities. Outcomes of the research could also be used by organizations for further education of pedagogical workers as impulse for planning of further education of pedagogical workers of centers of leisure-time activities.

KLÍČOVÁ SLOVA

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Zájmové vzdělávání

Středisko volného času

Volný čas

Vzdělávání dospělých

KEY WORDS

Further education of pedagogical workers

Education of leisure time

Leisure time

Centrum of leisure time

Adult education

ZKRATKY

SVČ – středisko volného času

DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků

DDM – dům dětí a mládeže

MŠMT – Ministerstvo školství a mládeže

NIDM – Národní institut dětí a mládeže

OBSAH

ÚVOD	5
1 VOLNÝ ČAS	6
1.1 POJEM VOLNÝ ČAS A FUNKCE VOLNÉHO ČASU	6
1.2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE	7
2 STŘEDISKA VOLNÉHO ČASU	7
2.1 PRÁVNÍ RÁMEC	8
2.2 FUNKCE STŘEDISEK VOLNÉHO ČASU	9
2.3 PRACOVNÍCI SVČ	10
2.4 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM SVČ	10
3 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ	11
3.1.1 <i>Charakteristika zájmového vzdělávání</i>	11
3.2 SPECIFIKA ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	12
3.2.1 <i>Zájmové vzdělávání dětí</i>	12
3.2.2 <i>Zájmové vzdělávání dospělých</i>	13
3.3 STRUKTURA ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ.....	13
4 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU A VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	18
4.1 DEFINICE PEDAGOGIKY VOLNÉHO ČASU	18
4.2 PEDAGOG VOLNÉHO ČASU	19
4.3 ANDRAGOGIKA.....	20
4.3.1 <i>Pojem andragogika</i>	20
4.3.2 <i>Rozvoj vzdělávání dospělých</i>	21
4.3.3 <i>Význam dalšího odborného vzdělávání</i>	22
4.4 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	22
4.4.1 <i>Význam DVPP a formy</i>	23
4.4.2 <i>Pozitiva současného DVPP</i>	24
4.4.3 <i>Problematika současného DVPP</i>	24
4.4.4 <i>Vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky</i>	25
4.4.5 <i>Vzdělávání interních zaměstnanců</i>	25
4.4.6 <i>Vzdělávání externích zaměstnanců</i>	26
5 VÝZKUMNÁ ČÁST – SOUČASNÝ STAV DVPP VE SVČ	26
5.1 PŘEDMĚT ANALÝZY A CÍL VÝZKUMU	26
5.2 SBĚR ÚDAJŮ.....	26
5.3 DOTAZNÍK	27
5.4 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	27
5.5 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ V GRAFECH	28
5.6 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ ANALÝZY	40
6 VÝCHODISKA PRO TVORBU MANUÁLU „JAK ŘÍDIT DVPP VE SVČ“ A Z ČEHO VYCHÁZET	40
6.1 PLÁNOVÁNÍ	40
6.2 DLOUHODOBÉ ZÁMĚRY	40
6.3 MOTIVACE PEDAGOGŮ	40
6.4 ZABEZPEČENÍ ODLIVU PEDAGOGŮ	42
6.5 PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KONTROLA	42
6.6 FINANCOVÁNÍ.....	43
6.7 ZÁKLADNÍ BODY MANUÁLU	43
ZÁVĚR	44
SEZNAM PRAMENŮ	45
PŘÍLOHA Č. 1	47

ÚVOD

Henry Ford:

“Každý, kdo se přestane učit, je starý, ať je mu 20 nebo 80. Každý, kdo se stále učí, zůstává mladý. Je nejlepší v životě zůstat mladý.“

Bakalářská práce se zabývá dalším vzděláváním pedagogických pracovníků a zaměřuje se na střediska volného času. V současné době se často setkáváme s pojmem celoživotní vzdělávání nebo celoživotní učení. Osobnost člověka je převážně produktem učení, a čím více na sobě člověk v rámci svého dalšího vzdělávání pracuje, tím je jeho zdravé sebevědomí oprávněnější a pozice na trhu práce pevnější.

To platí i pro pedagogy. Pedagog volného času by měl sledovat nové trendy v zájmovém vzdělávání, jak se mění zájmy dětí a mládeže a na toto reagovat rozšiřováním znalostí, dovedností a kompetencí.

V České republice je 298 středisek volného času, dětí neubývá, naopak střediska se nyní snaží podchytit nejen děti a mládež, ale i rodiče a seniory, protože funkce rodiny se v posledních letech díky hektické době zaměřené především na materiální hodnoty pomalu ztrácí.

Právě střediska volného času jsou dle mého názoru jedním z nejlepších řešení problémů sociopatologických jevů a nenásilně slouží jako protidrogová prevence (dle starého a známého přísloví: „Kdo si hraje, nezlobí,“). Z těchto důvodů je potřeba tato zařízení propagovat, poskytovat co nejkvalitnější nabídku a jít s dobou.

Další vzdělávání pedagogů středisek volného času je poměrně problematická záležitost, protože zde pracuje velký počet externích pracovníků (pojem externí pracovník je vysvětlen v kapitole 3.3 Pracovníci SVČ), kteří buď mají svá zaměstnání, nebo studují. Jak tedy pedagogy motivovat?

Vzdělávání je nutné plánovat a organizovat i vzhledem k tomu, že aktivity středisek probíhají nejen během pracovního týdne, ale i o víkendech a prázdninách.

Úkolem bakalářské práce je zjistit, jaký je vůbec zájem o další vzdělávání ze strany pedagogů a externích pracovníků, jaký je zájem ze strany ředitelů, jakému typu vzdělávání dávají přednost. Cílem bakalářské práce je vytvoření jednoduchého manuálu pro ředitele SVČ, jak další vzdělávání plánovat, na co se zaměřit a jak organizovat a řídit další vzdělávání všech pedagogických pracovníků.

Teoretická část práce se zabývá pojmy volný čas, pedagogika volného času, zájmové vzdělávání a andragogika.

Výzkumná část zjišťuje zájem o další vzdělávání pedagogických pracovníků, zda je vzdělávání plánováno a jak je financováno. Další konzultace se týká přímo požadavků ředitelů středisek volného času na vzdělávací střediska.

Výstupem z výzkumné části by mohly vzniknout zajímavé podněty pro vzdělávací střediska, na co se mají při vytváření programů zaměřit speciálně pro střediska volného času. Zájem již projevil Vzdělávací institut Středočeského kraje a Národní institut dětí a mládeže.

1 VOLNÝ ČAS

1.1 Pojem volný čas a funkce volného času

Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Specifickou zvláštností volného času dětí a mládeže je to, že z výchovných důvodů je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Podmínkou však je, aby toto vedení bylo nenásilné.

Volný čas je problém pedagogický, sociologický i psychologický. Uspokojování potřeb volného času mladého člověka se může bezprostředně projevit dle známého úsloví: "Kdo si hraje - nezlobí". Neuspokojování může naopak mít odraz ve skryté frustraci vedoucí až k různým formám agresivity a dalších společensky nežádoucích projevů. Návyky využívání volného času se vytvářejí v dětství a základy si jedinec nese po celý život.

Jak využívat a naplňovat volný čas se mladý člověk musí učit v rámci své socializace. Výchova k účelnému využití volného času a jeho vhodné organizace je tedy součástí výchovně vzdělávacího procesu.

Ve stávající společnosti se projevuje relativní narůstání volného času mladé generace. Je např. osvobožována od mnoha dříve obvyklých povinností souvisejících s chodem domácnosti apod. Mění se systém hodnot nejen mladé generace, ale celé společnosti, filozofická kategorie "být" se nahrazuje kategorií "mít" - vlastnit. Kvalita a intenzita osobního zážitku je nahrazována jeho kvantitou, místo vlastního aktivního konání určité volnočasové činnosti se lidé spokojují s receptivní účastí - tj. sledováním aktivit jiných, přičemž je často přímá osobní účast nahrazována zprostředkováním masmédií, pak se intenzita osobního prožitku z recepce v izolovaném domácím prostředí snižuje, třeba až na pouhou kulisu. Má-li volný čas plnit své poslání, je potřeba vytvářet podmínky a podporovat žádoucí aktivní činnosti, které mohou nabízet zařízení pro volný čas dětí a mládeže.

1.2 Volný čas dětí a mládeže

Jedním z hlavních úkolů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je péče o účelné využívání volného času dětí a mládeže. Ministerstvo zřídilo a určitým způsobem ovlivňuje řadu subjektů zaměřených na práci s dětmi a mládeží, rozděluje svoji péči o mimoškolní činnost mladé generace do dvou základních oblastí. První je přímá práce s dětmi a mládeží prostřednictvím účelových, ve většině státních institucí zařazených v síti škol a školských zařízení. Druhá oblast je zaměřena na pomoc a podporu občanským sdružením, které tvoří děti a mládež, nebo které s nimi programově pracují.

V současné době do značné míry probíhá volný čas u dětí a mládeže v mediální a virtuální realitě. Problematické je, že si ještě neumí přebrat získané informace, zda a nakolik jsou pravdivé.

Volný čas u dětí na prvním stupni základního školství je převážně ovlivňován rodiči. Děti navštěvují kurzy, sportovní kluby a další spolky. Na druhém stupni základního školství a u mládeže již vliv rodičů není tolik silný. Pokud má jedinec vytvořené základy pro kvalitní využívání volného času a je stále podporován, ve většině případů se svému zájmu věnuje i v dospělém věku. Toto období je však velmi nebezpečné pro vznik sociálně patologických jevů.

2 STŘEDISKA VOLNÉHO ČASU

Stěžejní pro střediska volného času je jejich systematická, pravidelná práce s dětmi a mládeží ve stálých celoročně pracujících zájmových útvarech. Svoji pozornost dále soustřeďují především na realizaci akcí příležitostné zájmové činnosti, spontánní činnost, na systematickou práci s talentovanými dětmi a mládeží a v neposlední řadě na realizaci prázdninových aktivit.

V současné době je přibližně 300 středisek volného času. Databázi a další informace lze najít na webových stránkách Národního institutu dětí a mládeže, dále NIDM, www.nidm.cz.

Střediska volného času (DDM) v jednotlivých krajích včetně táborových základen

Praha	20
Středočeský kraj	20
Jihočeský	21
Jihomoravský	51
Karlovy Vary	18
Hradec Králové	27
Liberec	18
Moravskoslezský	38
Olomoucký	17
Pardubický	18
Plzeňský	30
Ústecký	31
Vysočina	24
Zlínský	24

Náplň činnosti je stanovena Vyhláškou MŠMT ČR z roku 1992 č. 74/2005 Sb., o střediscích pro volný čas dětí a mládeže. Rozdělením zájmových činností se podrobněji bakalářská práce zabývá v kapitole 4.2 Struktura zájmových činností.

2.1 Právní rámec

V oblasti pedagogiky se legislativou zabývá tzv. vzdělávací politika. Stejně, jako i v jiných oblastech života, neobejdou se účastníci výchovně vzdělávacího procesu bez potřebné legislativy, která definuje řadu nepostradatelných momentů a která je pro všechny závazná.

Základním zákonem ČR je **Ústava České republiky** z 16. prosince 1992. Ústava se o školství a vzdělání přímo nezmiňuje, ale obsahuje odkaz na další „součást ústavního pořádku“, kterou je **Listina základních práv a svobod** z téhož data. V listině základních práv a svobod je o školství zmínka v Hlavě čtvrté – Hospodářská, sociální a kulturní práva – v článku 33.

Na nižší legislativní úrovni (podle stupně právní síly), jsou zákony a zákonná opatření, které schvaluje Parlament České republiky. Zákony jsou uveřejňovány ve Sbírce zákonů České republiky.

Dne 7.2.2001 byl schválen koncepční dokument s názvem **Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v České republice**. V tomto dokumentu byla formulována vize rozvoje českého školství s cílovými daty pro změnu v letech 2005 až 2010. Jejím přijetím nastal proces postupných změn v oblasti vzdělávání vzhledem k dalšímu rozvoji naší společnosti.

Na základě programu Bílé knihy byl vytvořen tzv. **Nový školský zákon**, jehož plný název je „**Zákon ze dne 24. září 2004 o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání**“, Sb. 561/2004. Tento zákon upravuje všechny typy vzdělávání s výjimkou vysokoškolského, které je definováno v **Zákoně o vysokých školách**, plným názvem „**Zákon ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o doplnění dalších zákonů**“, ve Sbírce zákonů pod číslem 111/1998. Kromě těchto dvou zákonů je dalším důležitým dokumentem **Zákon o pedagogických pracovnících**, plným názvem „**Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů**“, ve Sbírce zákonů pod číslem 563/2004.

Dále jsou zákony specifikovány nebo doplňovány vyhláškami, nařízeními, směrnicemi MŠMT, které jsou pro školská zařízení plně závazné. Tyto předpisy mají nižší právní sílu než zákony a nesmí obsahovat nic, co by bylo se zákony v rozporu.

Aktualizaci zákonů můžeme sledovat na webových stránkách MŠMT, nebo v tištěné formě jako Sbírky zákonů a Věstníky MŠMT.

Vzhledem k tomu, že legislativa se neustále mění, není jednoduché neustále aktualizace sledovat. Školská zařízení však mají odpovědnost za výkon své činnosti a jejich povinností je tyto změny neustále sledovat, aby se nedostala do rozporu se zákonem.

Zájmové vzdělávání je specifikováno Vyhláškou MŠMT č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, tj. zájmovou činností zaměřenou na různé oblasti činností pro děti, mládež, pedagogické pracovníky i pro veřejnost.

2.2 Funkce středisek volného času

Posláním střediska volného času je naplňovat rekreační a výchovně-vzdělávací funkci širokou zájmovou působností. SVČ jsou zařazována do sítě škol a školských zařízení. Na základě tohoto zařazení vyplývá nárok na státní příspěvek na činnost. Zřizovatelem může být kraj, obec, církev, soukromý nebo jiný subjekt.

Na základě dostupných informací lze zkonstatovat, že střediska volného času pomáhají kvalitně vyplňovat volný čas dětí, mládeže, ale i dospělých. Jedním z důležitých cílů, na které bychom se měli zaměřit, je zpřístupnění těchto zařízení celým rodinám, aby se

její členové naučili mezi sebou komunikovat, spolupracovat. Položme si otázku, zda je to v dnešní době reálné. Vlivem takzvané počítačové doby na komunikaci někteří tak trochu zapomínají. V praxi bylo zjištěno, že kombinované kurzy pro děti s rodiči, prarodiči nebo sourozenci napomáhají soudržnosti v rodině. I z tohoto důvodu by se měly aktivity SVČ podporovat.

2.3 Pracovníci SVČ

Na činnosti středisek volného času se podílejí pedagogové volného času, nepedagogové (správní zaměstnanci, účetní, uklízečka, školník, ekonom, grafik a podobně) a dále externí a dobrovolní pedagogové.

Ke specifickým dovednostem pedagogů volného času patří schopnost připravit a zorganizovat nabídky aktivit pro volný čas, znalost pedagogických zásad, metodiky vedení zájmových činností, ale i ekonomické znalosti. Akce je nutné zkalkulovat a připravit ekonomickou rozvahu. Dále je nutné umět tyto aktivity správně nabídnout.

Interní pedagogičtí pracovníci mívají trvalý pracovní poměr a kromě přímé práce s dětmi většinou zajišťují servis pro externí pracovníky.

Externí pracovníci převážně vedou zájmové útvary nebo se podílejí pouze na prázdninových či jednorázových aktivitách. S externisty bývají uzavírány dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.

Specifické pro střediska volného času je právě zaměstnávání velkého počtu externích pracovníků, kteří mají většinou svá zaměstnání nebo studují.

2.4 Vzdělávací program SVČ

Důležitým dokumentem pro práci každého SVČ je vzdělávací program. Rámcový vzdělávací program pro střediska nebyl vytvořen, ale lze se řídit jednak rámcovým vzdělávacím programem pro základní a mateřské školy nebo metodikou, kterou vydal Národní institut dětí a mládeže a má doporučující charakter. Metodika pro podporu tvorby ŠVP ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání II byla vydána v roce 2009 s aktualizacemi dle platných právních předpisů.

Školní vzdělávací program stanoví konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání. Dále stanoví podmínky pro přijímání uchazečů, popis materiálních,

personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v konkrétním školském zařízení uskutečňuje. Jedná se o dokument otevřený a veřejný. Školní vzdělávací program není ročním plánem, ale má širší záběr. Vychází z analýzy, potřeb místa působnosti střediska, z dokumentů Ministerstva školství a mládeže a příslušného krajského úřadu.

3 ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

3.1.1 Charakteristika zájmového vzdělávání

Charakteristickým rysem zájmového vzdělávání je dobrovolnost (která však může být u dětí a mládeže omezena).

Nejedná se o získávání certifikátů, jde především o individuální zájmy jedince. Neměří se úspěch či neúspěch, jde o kvalitní využití volného času, o vlastní aktivity, které uspokojí potřeby.

Problémem se může stát místní nabídka vzdělávacích institucí, dostupnost a také kvalita nabízených činností.

Cílem zájmového vzdělávání, pokud použijí známou formulaci, je všestranně a harmonicky rozvinutá osobnost, relativně samostatná, přesto plně zapojená do společenských vztahů.¹ Každému jedinci by měla být poskytnuta možnost kvalitně svůj volný čas využít. V tomto případě kvalitně znamená tvůrčím způsobem, dle svých zájmů, se zaměřením na svůj rozvoj.

Zájmové vzdělávání vytváří širší předpoklady pro kultivaci osobnosti na základě jejích zájmů, uspokojuje vzdělávací potřeby v souladu s osobním zaměřením. Dotváří osobnost a její hodnotovou orientaci a umožňuje seberealizaci ve volném čase. V souladu s rozmanitostí lidských zájmů je i jeho obsahová orientace velmi široká. Zahrnuje problematiku všeobecně vzdělávací, kulturní, etické, filozofické, náboženské, zdravotnické, sportovní apod. Vývojové trendy směřují k posilování specifík zájmového vzdělávání (v souladu se všeobecnou tendencí k individualizaci vzdělávání). Vzhledem k jeho významné funkci kultivace osobnosti je ve světě preferováno stejně jako další profesní vzdělávání a podílejí se na něm i podniky – vychází se z logiky, že jakákoliv kultivace osobnosti z kvalitňuje lidské zdroje.

¹ ŠERÁK, M.; *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vydání Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-551-6. Str. 54

Konkrétní cíle zájmového vzdělávání:

- motivace k celoživotnímu vzdělávání
- podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů
- vedení k účinné a otevřené komunikaci
- rozvoj schopností spolupráce, respektu k práci a úspěchům vlastním i druhých
- učit je a podporovat, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti
- vytvářet potřebu umět projevit pozitivní city v chování a prožívání životních situací
- rozvíjet vnímavost a citlivost k lidem, prostředí a přírodě
- učit aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědný
- vést k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, kulturám a duchovním hodnotám
- učit jedince žít společně s ostatními

3.2 Specifika zájmového vzdělávání

3.2.1 Zájmové vzdělávání dětí

Zájmové vzdělávání dětí zahrnuje širokou škálu aktivit a činností, které jsou podrobně rozepsány v kapitole Struktura zájmových činností. U dětí je volný čas ve velké míře ovlivněn rodiči, především u dětí na prvním stupni základního školství. Děti na druhém stupni základního školství si již většinou organizují volný čas samy, nebo jejich zájmy přetrvávají. Bohužel v současné hektické době rodiče ponechávají dětem přemíru volného času a nemají přehled o aktivitách svého dítěte. Může dojít až k nežádoucím sociálně patologickým jevům, drogové závislosti a podobně. Právě z těchto důvodů hraje zájmové vzdělávání v naší společnosti velkou roli. Není vhodnější více zafinancovat a z dostupnit střediska a zařízení pro volný čas široké veřejnosti, než následně řešit problémy s drogami? Samozřejmě se dá o tomto tématu polemizovat, ale pokud má dítě možnost vytvářet si koníčky, zájmy, má kolem sebe pedagogy, kteří se mu věnují a děti s podobnými zájmy, ve většině případů je to lepší start do adolescentního věku.

3.2.2 Zájmové vzdělávání dospělých

Zájmové vzdělávání dospělých zahrnuje širokou oblast organizované a individuální edukace podle osobních zájmů a potřeb. Saturace těchto zájmů může probíhat následujícími způsoby:

- Sebevzděláváním, sebeřízeným učením za podpory relevantních informačních zdrojů (odborná literatura, internet apod.)
- Ve formální nebo neformální organizaci, specializující se na vzdělávání v dané oblasti zájmů
- V rámci nebo za pomoci formální či neformální organizace, která se na poskytování nabídky zájmového vzdělávání přímo nespecializuje, přesto svou činností vytváří edukačně podnětné prostředí, umožňující jedinci saturaci jeho edukačních zájmů
- Kombinací výše uvedených přístupů, tj. sebevzděláváním doprovázeným odbornou pomocí institucí a jednotlivců

Jako problém se jeví nejasná hranice mezi čistě zájmovými činnostmi a aktivitami edukačního charakteru. Svým rozsahem a působností jde o nejpestřejší a nejširší oblast výchovy a vzdělávání dospělých.²

3.3 Struktura zájmových činností

Zájmová činnost

- a) **Pravidelná** - činnost zájmových útvarů, které mají stálou členskou základnu a pravidelně se scházejí ke své činnosti
- b) **Příležitostná** - akce pořádaná jednorázově nebo cyklicky (besedy, přednášky, exkurze, kulturní a sportovní akce atd.)
- c) **Práce s talentovanými dětmi („individuální činnost“)** - systematická práce s nadanými dětmi a mládeží, např. vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované jedince)
- d) **Pořádání soutěží**

² ŠERÁK, M.; *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vydání Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-551-6. Str. 51

Druhy zájmových útvarů

- **Kroužek** je menší zájmový útvar, jehož činnost směřuje zpravidla na vnitřní obohacení členů, zaměřuje se na vnitřní život útvaru
- **Soubor** označuje zájmový útvar, jehož činnost směřuje zpravidla k veřejné produkci výsledků činnosti (pěvecký, taneční, divadelní apod.).
- **Klub** je zájmový útvar s volnějším organizační strukturou.
- **Oddíl** – tento pojem se někdy užívá u tělovýchovných nebo turistických útvarů.
- **Kurz** je útvar s vymezenou délkou trvání a jeho činnost směřuje k osvojení určitého množství vědomostí či dovedností.

Rozdělení zájmových činností

- Zájmové činnosti společenskovední
- Zájmové činnosti pracovně-technické
- Zájmové činnosti přírodovědné
- Zájmové činnosti esteticko-výchovné
- Zájmové činnosti sportovní a turistické

Zájmové činnosti společenskovední

Zahrnují činnosti, které vedou jak k poznání aktuálního společenského dění, tak i některých historických souvislostí. Pěstují vztah k vlasti, k mateřskému jazyku, k demokratickým a humanistickým tradicím našeho národa. Základní oblasti společenskovedního zaměření jsou výchova k vlastenectví, k partnerství a k rodičovství a společenská výchova, sběratelství a jazykověda. Společenskovední zájmové činnosti poskytují mnoho možností pro činnosti individuálního charakteru (sběratelství apod.) i pro nenásilné získávání poznatků z ostatních oborů lidské činnosti.

Okruhy společenskovedních zájmových činností:

- poznávání významných objektů v místě bydliště, školy, objekty zásobování, zdravotnická zařízení, veřejné instituce, kulturní podniky, hospodářské objekty, instituce a zařízení pro volný čas, školy a vzdělávací zařízení;
- seznamování s historickými objekty a památnými místy, která souvisejí s národními dějinami;

- informace o životě a díle významných osobností, které mají vztah k regionu;
- sledování politických a společenských událostí u nás i ve světě, diskuse, hodnocení;
- setkání a společné akce dětí z různých měst, mezinárodní setkání;
- oslavy státních svátků, významných dnů, výročí a událostí;
- dodržování tradic školy, výchovného zařízení (akademie, dny otevřených dveří, výročí založení, ples, společenská setkání), oslavy narozenin, svátků apod.;
- dodržování lidových tradic, zvyků, seznamování s jejich vznikem (Vánoce, Velikonoce apod.);
- seznamování s filozofickými a náboženskými směry;
- publicistika, vydávání vlastních periodik;
- zájmové studium cizích jazyků;
- individuální sběratelství, aj.

Zájmové činnosti pracovní-technické

Napomáhají k systematickému zdokonalování manuálních dovedností, obohacují vědomosti o technické poznatky i umožňují aplikaci těchto poznatků v praxi. Prostřednictvím mnohostranné činnosti se prohlubuje zájem žáků o tvořivou práci, o přiměřenou účast na řešení současných problémů vědy a techniky. Také lépe chápou význam odborné kvalifikace v době rychlého rozvoje vědy a techniky. Pracovní-technické zájmové činnosti by měly podporovat přirozenou touhu dětí po aktivním uplatnění v oblasti techniky, rozvíjet jejich technické myšlení a představitivost. Zájmovou aktivitu dětí významně ovlivnil rozvoj nových a společensky důležitých oborů (kybernetiky, elektrotechniky, elektroniky, výpočetní techniky apod.). Pracovní-technické zájmové činnosti tak přispívají k profesní orientaci žáků a seznamováním s nejnovějšími odbornými poznatky je připravují na úkoly, které je v dospělosti čekají.

Okruhy pracovní-technických zájmových činností:

- práce s různými materiály (papír, karton, dřevo, kov, textil, plasty, sklo, drobný přírodní a technický materiál, modelovací hmoty);
- práce se stavebnicemi, konstruktivní práce;
- montážní a demontážní činnosti (koloběžka, kolo, motocykl, údržba, drobné opravy);
- drobné opravy hraček, pomůcek, vybavení;
- modelářské práce;

- elektrotechnika, elektronika, výpočetní technika, audio a videotechnika;
- seznamování s různými profesemi (besedy, exkurze, filmy);
- příprava pokrmů;
- činnosti související s dopravní výchovou

Zájmové činnosti přírodovědné

Vedou k prohlubování vědomostí o dění v přírodě, pěstují vztah k její ochraně. Rozvíjejí zájem o pěstitelství a chovatelství. Spontánního zájmu dětí o živou a neživou přírodu i citového vztahu ke všemu živému lze využít k formování pocitu morální odpovědnosti za ochranu přírody a k vytváření správných postojů k životním hodnotám.

Náplň přírodovědných zájmových činností nejmladších dětí by měla vycházet z toho, že jsou schopny osvojit si jak poznatky o živočišných, rostlinách a neživé přírodě, tak i některé dovednosti v péči o ně. Nejčastější činností je pozorování přírody na vycházkách. Pozorování přírody by měl pedagog spojovat s její ochranou i se sbíráním přírodovědného materiálu a uskutečňovat je převážně pomocí různorodých praktických činností. Žáci mladšího školního věku mají zvlášť blízký vztah ke zvířatům. Přírodovědnou činnost je proto vhodné zaměřovat na poznávání způsobu jejich života i významu živočichů v přirozených životních podmínkách.

S přibývajícím věkem stoupá u dětí zájem o specializované činnosti (rybářství, včelařství, pěstitelství apod.). V řadě zájmových útvarů zakládaných ve spolupráci se zájmovými svazy si děti osvojují i praktické pracovní dovednosti.

Okruhy přírodovědných zájmových činností:

- pozorování přírodních objektů živé přírody (rostliny, živočichové), neživé přírody (horniny, nerosty, krajinné útvary, vodní toky, zkameněliny, meteorologické změny, vesmírná tělesa);
- pěstitelské práce – pěstování pokojových rostlin, práce na zahradě, užitkových i okrasných rostlin;
- chovatelství: chov živočichů v akváriích, teráriích, insektáriích, chov okrasného ptactva, drobného hospodářského zvířectva, zvířat v domácnosti (pes, kočka);
- činnosti zaměřené na ochranu a tvorbu životního prostředí;
- práce s odbornou a populárně-naučnou literaturou (klíče, atlasy, encyklopedie);

- práce v koutku přírody, pokusnictví, vedení přírodovědné dokumentace (výstavky, herbáře, alba, fotodokumentace, záznamy o pozorování);
- spolupráce s institucemi (muzea, botanické a zoologické zahrady, hvězdárny, planetária, meteorologické stanice, stanice přírodovědců, občanská sdružení s ekologickým zaměřením atd.)
- specializované zájmové činnosti (rybářství, včelařství, myslivost).

Zájmové činnosti esteticko-výchovné

Utvářejí a formují estetické vztahy dětí k přírodě, společnosti a jejím materiálním a kulturním hodnotám. Činnosti jsou zaměřeny na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárního, dramatického a hudebně-pohybového projevu, na kulturu chování a výchovu vkusu, rozvoj tvořivosti.

Pro esteticko-výchovnou zájmovou činnost jsou významné všechny aktivity, ve kterých se uplatňuje estetický vztah ke skutečnosti – kulturní akce, různé typy vycházek, přehlídky činností apod. Zvláště významné jsou vlastní tvořivé aktivity. Tyto činnosti přinášejí nové a emocionálně cenné zážitky a stávají se i silným motivačním prvkem.

Okruhy esteticko-výchovných zájmových činností:

Výtvarné zájmové činnosti

- výtvarné osvojování skutečnosti, využití různých výtvarných technik (malba, kresba, grafické techniky, modelování, kombinované techniky);
- práce s výtvarnými prostředky spojená s experimentováním (hry s barvou, dekorativní práce, modelování a organizace prostoru, výtvarné práce v materiálu);
- poznávání a chápání výtvarného umění (návštěvy výstav, práce s literaturou o výtvarném umění);
- aplikace estetických a dalších požadavků na životní prostředí, kultura chování, stolování, kultura těla a oblékání.

Hudební zájmové činnosti

- sborový a sólový zpěv;
- hudební hry;

- hudebně-pohybové a taneční hry, hry se zpěvy, tanec, pohybová improvizace při hudbě, cvičení při hudbě;
- hra na dětské hudební nástroje (Orffovy nebo vlastnoručně vyrobené nástroje);
- hra na hudební nástroje;
- poslech hudby (reprodukováná hudba, koncerty, vystoupení dětí, pedagogů);
- zacházení se zvukovou technikou;
- získávání poznatků o hudebních umělcích a jejich dílech (besedy, práce s literaturou, návštěva muzeí, míst spojených s životem umělců).

Literárně-dramatické zájmové činnosti

- četba (individuální, předčítání, využití uměleckých nahrávek);
- reprodukční činnosti (vypravování, přednes, dramatizace);
- průpravné hry a cvičení, dramatické hry a improvizace zaměřené na rozvíjení poznávacích procesů, komunikativních dovedností, sociálních vztahů a sociální percepce;
- tvořivé literární a dramatické činnosti (pokusy o literární a dramatickou tvorbu);
- návštěvy kulturních představení (divadlo, kino, besedy s umělci, návštěvy míst spojených s životem umělců).

4 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU A VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

4.1 Definice pedagogiky volného času

Vzhledem k tomu, že význam pedagogické práce s dětmi, mládeží i dospělými ve volném čase stále roste, jsou kladeny větší nároky na kvalifikační požadavky na všechny, kteří v této oblasti působí.

I z těchto důvodů jsou v pedagogice volného času nutné nové přístupy. Vše se prolíná s pedagogikou sociální. Je třeba sledovat nové trendy a také problematiku rizikového chování dětí a mládeže. Je nutné nejen podporovat otevřená centra pro děti a mládež, ale zároveň děti vyhledávat v jejich přirozeném prostředí, stále s nimi komunikovat a pracovat.

Nové trendy v pedagogice volného času kladou důraz na vztah mezi pedagogem a dětmi, mládeží. Pokud se podaří navázat dobrý vztah a důvěru, může vydržet až do dospělosti

jedince. Pokud je dobře veden a činnost je o vzájemné toleranci a spolupráci, může to ovlivnit i budoucí zaměření a výběr povolání.

Chceme – li nabídnout volnočasové aktivity současné mládeži, je třeba hledat nové trendy a nové formy. Je nutné akceptovat jejich názory, nápady, představy, problémy a požadavky.

Často se setkáváme s pojmem zážitková pedagogika. Co to je a jaké má v pedagogice volného času místo?

Co je zážitek asi každý intuitivně cítí, avšak pojmenovat to je velmi těžké. Víme, že vzniká při aktivitě jako jakási zkušenost, která se dobře uchovává v paměti, protože při prožívání jsou k zpracování vjemů zapojeny téměř všechny smysly.

Prožitek je tím hlubší a intenzivnější, čím je člověk otevřenější. Účastník v programech získává zážitky aktivním zapojením do různých činností, nejčastěji her. Ve hře se člověk setkává s různými situacemi, se kterými v běžném životě mnohdy zápasí. Má možnost získat zkušenost, jak v podobných situacích jednat. Výhodou her je, že i velmi náročné programy jsou relativně bezpečné oproti skutečnosti, protože jsou zajišťovány zkušenými instruktory. Navíc hra je omezena v čase a je možné z ní kdykoliv vystoupit.

Důležité je, že člověk postavený před nějaký problém musí jednat nebo alespoň zaujmout nějaký postoj k dané situaci. Ať výzvu danou úkolem přijme či ne, vždy se dostává do konfrontace s ostatními členy skupiny, kteří poskytují bohatou zpětnou vazbu. Stejně tak má možnost uvědomit si své reakce ve vypjatých situacích, které bývají často překvapivé.

Klíčovou roli v zážitkových programech má tzv. review, což je zpětný pohled na hru, ve kterém se rozebírá, jak účastníci daný problém řešili, jak jej mohli řešit a poskytuje tak velké množství zpětných vazeb.³

Dobrý pedagog musí být zároveň dobrým psychologem. Snažit se poznat prostředí, ze kterého děti přicházejí, zázemí, zájem rodičů o vyplnění jejich volného času a s rodinou spolupracovat.

4.2 Pedagog volného času

Kvalifikaci pedagoga volného času lze získat studiem na střední pedagogické škole, doplňujícím pedagogickým studiem na pedagogických fakultách vysokých škol nebo vysokoškolským studiem vychovatelství či učitelství. Označení pedagog volného času je možné použít jak u profesionála, tak i u dobrovolného výchovného pracovníka. Pedagog

³ <http://www.zaobzor.cz/pedagogika/>

volného času se uplatňuje nejen ve střediscích volného času, ale i v mnoha neškolských zařízeních, nestátních neziskových organizacích a podobně.

Co tedy vlastně musí zvládnout pedagog volného času? Jak již bylo nastíněno v kapitole Pracovníci SVC , měl by mít schopnost připravit a zorganizovat nabídky aktivit pro volný čas, znalost pedagogických zásad, metodiky vedení zájmových činností a znalosti ekonomické. Blíže nám toto specifikuje M. Vážanský.

Pedagog volného času zastává různé role:

- a) jako **diagnostik** figuruje jako pozorovatel a dále vyhodnocuje potřeby a zájmy svých svěřenců, jejich úroveň a stupně rozvoje
- b) jako **poradce** je poskytovatelem informací sloužících k rozvoji a optimálního využívání volného času, pěstování správných návyků v režimu dne a odstraňováním vlivů, které působí destruktivně na hodnotu využívání volného času; zde je velmi důležitá empatie
- c) jako **podněcovatel**, jehož úkolem je podpora komplexně a individuálně rozvíjet jednotlivce na všech rovinách, napomáhání k uspokojování potřeb, osvojení si kladných mravních a charakterových vlastností, rozvíjení svého individua vloh a nadání
- d) jako **strůjce** napomáhá vyvolávat v druhých příjemné a stimulující stavy
- e) jako **organizátor** zajišťuje aktivity, při kterých jeho svěřenci obnovují vnitřní rovnováhu, harmonii, poskytují příležitost k sebepoznání...
- f) jako **koordinátor** odpovídá za složení a samotný průběh trávení volného času⁴

4.3 Andragogika

4.3.1 Pojem andragogika

Andragogika je aplikovaná věda o výchově a vzdělávání dospělých lidí, která respektuje zvláštnosti s tím spojené.

Samotný pojem se skládá z řeckých slov *andrós* = muž a *agógé* = vedení.

⁴ VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času. 2. aktualit. vyd. Brno: Arktida, 2001, ISBN 80-86384-00-4. str. 115-116*

Ještě předtím, než andragogika získala svůj název, se předpokládalo, že metody a techniky učení dětí by se mohly aplikovat při vzdělávání dospělých. Pojem andragogika se tedy vytvořil proto, že pedagogika ze svého řeckého významu znamená vzdělávání a výchova dětí, a tak bylo potřeba vzdělávání dospělých odlišit od vzdělávání dětí, a tím tedy vznikla aplikovaná vědní disciplína andragogika.

Jak a kde získávat o tomto oboru informace?

Od roku 1996 vychází čtvrtletník *Andragogika*, který je jediným odborným periodikem svého druhu v ČR. Academia Economica s.r.o. jej vydává ve spolupráci s Asociací institucí vzdělávání dospělých ČR, o.s. Časopis přináší odborné příspěvky z teorie i praxe rozvoje a vzdělávání dospělých, představuje moderní formy a metody vzdělávání, systémy vzdělávání ve firmách, sleduje dění a nové trendy v oboru, informuje o nových publikacích aj. zajímavých zdrojích. Na jeho obsahu se autorsky podílejí kromě představitelů AIVD ČR i vysokoškolští pedagogové, zejména z pražské a olomoucké katedry andragogiky, pracovníci Národního vzdělávacího fondu i vzdělavatelé z praxe.

4.3.2 Rozvoj vzdělávání dospělých

Vzhledem k tomu, že roste hodnota a prestiž vzdělávání dospělých, je o něj stále větší zájem. Stalo se součástí personální politiky v organizacích, roste trh vzdělávacích komerčních nabídek, průmyslu volného času a komerční kultury. Učení se stává součástí konzumního života nejen u osob výdělečně činných, ale i u seniorů. Dostupná nabídka však není pro všechny stejná. Vzdělávání dospělých tvoří čtvrtý subsystém vzdělávací soustavy (vedle všeobecného, odborného a vysokého školství). U tradičních pořadatelů vzdělávání dospělých se mění metody i obsah práce, témata se mění dle poptávky společnosti.

Lidé jsou vzdělanější, kritičtější, náročnější, více si vybírají.

Celoživotní vzdělávání a učení je cílem a koncepcí dnešní vzdělávací politiky na národní i nadnárodní úrovni a politiky rozvoje lidských zdrojů. Cílem tohoto snažení je v současné době hospodářské krize v evropské unii především zaměstnavatelnost, rekvalifikace dospělých na jiné obory.

Prosazení celoživotního vzdělávání vyžaduje celou řadu koordinovaných právních, organizačních, administrativních, didaktických a metodických rozhodnutí. Nutnost a účel vzdělávání dospělých se zdůvodňuje z několika hledisek.

- ✓ Druhá vzdělávací šance pro lidi, kteří v určitém úseku o toto vzdělání neměli zájem nebo nezískali vzdělání podle svých potřeb.
- ✓ Odborné vzdělávání a zvyšování kompetencí a kvalifikací.
- ✓ Rozvoj schopností vyplňovat sociální role v rodině, sociálním životě, jako občan apod.
- ✓ Sociální péče týkající se zdravotní výchovy
- ✓ Individuální rozvoj kulturních a všeobecných znalostí nebo hodnotně trávit volný čas⁵

4.3.3 Význam dalšího odborného vzdělávání

Další vzdělávání trvá prakticky po celou dobu profesní dráhy pedagogických pracovníků. Dynamická společnost vyžaduje flexibilní pedagogy. Nositeli kurikulární formy jsou pedagogové, ne MŠMT, Česká školní inspekce či vzdělávací instituce. Abychom měli vzdělané a kvalitně vedené děti a mládež, jsou potřeba vzdělaní a kvalifikovaní pedagogové.

4.4 Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Problematika dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je upravena v zákoně č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a v prováděcí vyhlášce MŠMT č.317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je nedílnou součástí profesního vzdělávání. Označuje všechny formy profesního a odborného vzdělávání v průběhu aktivního pracovního života, po skončení odborného vzdělávání a přípravy na povolání ve školském systému. Jeho posláním je rozvíjení postojů, znalostí a schopností, vyžadovaných pro výkon povolání pedagoga. Má přímou vazbu na profesní zařazení a uplatnění, a tím i na ekonomickou aktivitu. Jeho podstatou je zvyšování, eventuelně rozšiřování kvalifikace.

Nabídka DVPP je poměrně široká, jen v současné době neexistuje systém v poskytování DVPP a kontrola kvality.

V současné době probíhá projekt Klíče pro život, který se touto problematikou zabývá. Cílem projektu je výrazné posílení celoživotního vzdělávání lidí pracujících s dětmi a mládeží a hlavně zkvalitnění systému podporujícího trvalý a udržitelný rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání.

⁵ B MENEŠ, M.; *Andragogika*. 1. vydání Praha: Grada 2008.136 s. ISBN 978-80-247-2580-2 str. 29

Jednotlivé aktivity projektu jsou řízeny odbornými garanty, kteří jsou schopni identifikovat přednosti i problémy práce v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání a iniciovat pozitivní změny.

Seznam oblastí, kterými se projekt Klíče pro život zabývá:

- VÝZKUMY
- STANDARDIZACE ORGANIZACÍ NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
- SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ:
 1. Studium pedagogiky volného času
 2. Průběžné studium
 3. Průřezová témata: výchova k dobrovolnictví, participace a informovanost, výchova k aktivnímu občanství, zdravé klima v zájmovém a neformálním vzdělávání, inkluze dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, multikulturní výchova, medializace a mediální výchova
 4. Funkční studium
- UZNÁVÁNÍ NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
- PODPORA INFORMAČNÍHO SYSTÉMU PRO MLÁDEŽ

Cílem realizátorů projektu Klíče pro život je mj. popularizovat a celkově zvýšit povědomí veřejnosti o systémové odborné práci s dětmi a mládeží v jejich volném čase.

4.4.1 Význam DVPP a formy

Formy se rozlišují podle

- a) časového uspořádání (trvání a řazení edukačních činností, časové nasazování didaktických prostředků); základní časovou jednotkou je vyučovací hodina - ve vzdělávání dospělých může mít jednotka několik hodin i dnů, stavebnicově uspořádaných do vyšších edukačních celků;
- b) vyučovacího prostředí (výuka ve třídě, v laboratoři, v dílně, na pracovišti, v plenéru, v rámci pracovního procesu, mimo pracovní proces, event. i doma);
- c) organizačního uspořádání studujících (vyučování individuální, skupinové, smíšené, frontální);
- d) interakce lektor - posluchač (formy kooperativní, participativní, individualizované, event. formy řízené a volné - otevřené);

- e) stavu systémů, v nichž vzdělávání probíhá. Tyto systémy rozdělujeme na živé (učitel, lektor, konzultant, tutor, organizátor, operátor, účastník) a neživé (vyučovací technika, didaktické pomůcky);
- f) zaměření pedagogické akce (specializační kurzy, inovační, rekvalifikační apod.). Nejčastější formou vzdělávání dospělých je výchova a vzdělávání prací.

4.4.2 Pozitiva současného DVPP

V současné době se zvyšuje zájem pedagogů o další vzdělávání. Pedagogové se snaží rozšiřovat své znalosti nejen ve svém oboru, který vyučují, ale i v oblasti pedagogiky a psychologie, zajímají se o problematiku práce s dětmi a mládeží, zkoušejí nové styly výuky. Pracují na školních vzdělávacích programech, kde mohou konzultovat své poznatky s ostatními kolegy.

Další vzdělávání poskytuje již celá řada institucí a subjektů.

Vznikla různorodá nabídka vzdělávacích témat.

Další vzdělávání bylo již právně upraveno.

4.4.3 Problematika současného DVPP

Národní institut dětí a mládeže nechal v roce 2009 Advokátní kancelář Urbanec - Urbancová zpracovat právní analýzu problematiky práce s dětmi a mládeží. Analýza byla uzavřena dne 30.08.2009. Jedním z okruhů, kterými se Advokátní kancelář zabývala, bylo právě další vzdělávání pedagogických pracovníků a volnočasové aktivity. Z analýzy vyplynuly nedostatky stávající právní úpravy v oblasti dalšího vzdělávání. Absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů není umožněno i pro nepedagogické pracovníky, zejména dobrovolníky. Dle platných právních předpisů nemusí mít pracovníci nestátních neziskových organizací pedagogické vzdělání, zatímco pracovníci ve školských zařízeních zájmového vzdělávání ano, ač obě skupiny dělají totéž, pracují s dětmi a mládeží v oblasti neformálního vzdělávání. Pro právní úpravu v oblasti organizací pracujících s dětmi a mládeží ve volném čase je charakteristická její značná roztržitost. Řada aspektů není upravena vůbec, ač by taková úprava byla žádoucí. Jedná se mimo jiné i o stanovení předpokladů pro výkon činnosti v oblasti práce s dětmi a mládeží ve volném čase.

Dalším problémem, který nastínil Národní institut dalšího vzdělávání, je nepřehledná nabídka vzdělávacích akcí. Existuje sice široká škála nabídky, ale programy nejsou provázané. Neexistují komplexní data z oblasti DVPP, není dostatek nástrojů pro zajištění

kvality, nefunguje evaluace, většinou pouze ve školském zařízení, jehož pedagogové vzdělávání absolvovali.

Další vzdělávání má minimální dopad na kariérní růst jednotlivých pedagogů. Problémem, který je dále nutné řešit, je financování. Nejsou dány priority pro financování, ředitelé mají na další vzdělávání omezené rozpočty.⁶

Záměrem MŠMT v této oblasti je Projekt ESF systém DVPP (2009) – navrhnout a odpilotovat motivující systém DVPP a systém podpůrných nástrojů zajišťujících jeho kvalitu a dostupnost.

Vize DVPP do roku 2015 je popsat aktuální problémy i očekávané situace ve vývoji DVPP v závislosti na změnách ve školství.

4.4.4 Vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky

Jak již bylo uvedeno, existuje celá řada vzdělávacích programů. Jednou z institucí, která se zabývá DVPP je Národní institut dětí a mládeže. Institut se podílí na tvorbě strategií, koncepcí, standardů a pilotních programů DVPP. Je koordinátorem ŠVP, projektů Úspěšný ředitel, Brána jazyků, Jazyky hrou, systém DVPP, Maturity a dalších. Ročně zrealizuje v průměru 1500 vzdělávacích akcí.

NIDM společně s MŠMT realizují národní projekt Klíče pro život. Tento projekt by měl rozvíjet klíčové kompetence v zájmovém a neformálním vzdělávání. Projektem se intenzivně podporuje celoživotní vzdělávání pracovníků s dětmi a mládeží a zkvalitňuje systém pro udržitelný rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání. Jednotlivé aktivity jsou řízeny odbornými guaranty, kteří pomáhají identifikovat a specifikovat problémy a přednosti práce v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání. Plánem aktérů projektu je popularizace a celkové zvýšení povědomí veřejnosti o práci s dětmi a mládeží. Projekt byl zahájen v dubnu roku 2009 a měl by být ukončen v roce 2013.

4.4.5 Vzdělávání interních zaměstnanců

Vzdělávání pedagogických pracovníků se odvíjí od jejich vzdělání a praxe. Prioritou je pedagogické vzdělání, dále vzdělávání v oblasti BOZP a poskytnutí první pomoci. Pro ředitele a zástupce také vzdělání manažerské, vzdělávání v oblasti vztahů, řešení konfliktů a konkrétně například Funkční studium. Plánování vzdělávání interních pracovníků je na přednějším místě než vzdělávání u pracovníků externích. Jednak je plánován jejich další pedagogický rozvoj a jednak se vzdělávají v oborech, na které jsou zaměřeni.

⁶ NIDM analýza <http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/>

4.4.6 Vzdělávání externích zaměstnanců

Každé středisko má svůj vzdělávací systém, který vzniká na základě jeho zaměření, nabídky vzdělávání pro klienty a potřeb místa působnosti. Vzdělávání externích pracovníků se odvíjí především od skutečnosti, zda mají či nemají pedagogické vzdělání. Pokud jej nemají, prvotní je získání pedagogického minima. Další vzdělávání v daném oboru je následující a dle zájmu externího pracovníka na spolupráci se zařízením.

Vzhledem ke krátkým výpovědním lhůtám při zaměstnávání na základě dohod bylo prioritou zjistit, zda lze právně ošetřit spolufinancování dalšího vzdělávání ze strany pracovníka, eventuálně při jeho odchodu po absolvování vzdělávání požadovat náhradu alespoň části nákladů. Na základě konzultací s poradci PhDr. Jiřím Valentou a PaedDr. Janem Mikáčem, a dle Zákoníku práce Zákon č. 262/2006 Sb., Část desátá – Péče o zaměstnance, Hlava II: Odborný rozvoj zaměstnanců, nelze do dohody zařadit kvalifikační dohodu. Z tohoto důvodu je nutné pečlivě vybírat, kdo se bude dále vzdělávat a snažit se o spolufinancování DVPP ze strany externích pracovníků.

5 VÝZKUMNÁ ČÁST – SOUČASNÝ STAV DVPP VE SVČ

5.1 Předmět analýzy a cíl výzkumu

Předmětem analýzy bylo zjištění, zda ředitelé plánují DVPP, jaké finanční prostředky mohou na DVPP poskytnout jak na interní, tak na externí pracovníky. Dále zda jsou s nabídkou spokojeni a zda již mají vytipována místa, kde je DVPP poskytováno.

Cílem výzkumu je zjistit, zda ředitelé umí DVPP plánovat, do jaké míry zapojují do plánování pracovníky a jaké jsou slabiny v plánování DVPP u SVČ.

Díky těmto zjištěním bude možné vypracovat stručný manuál pro ředitele SVČ, čím by se mohli při plánování řídit. Zároveň by výstup mohl poskytnout informace pro organizace, které DVPP poskytují.

5.2 Sběr údajů

Jako výzkumný vzorek byli vybráni ředitelé SVČ ve Středočeském a Libereckém kraji. Bylo osloveno 35 ředitelů. Dotazník byl rozeslán e-mailovou poštou. Návratnost byla 86 %, tj. 30 dotazníků.

Doplňující otázky a konzultace byly řešeny individuálně písemnou a ústní formou při osobním jednání.

Oslovená zařízení

DDM Benešov, Poštovní 1668, 256 01
DDM Čáslav, Jeníkovská 222, 286 01
DDM Kolín, Pražská 161/12, Box 64, 280 50
DDM Kralupy nad Vltavou, Smetanova 168, 278 01
DDM Mělník, Na Polabí 2854, 276 01
DDM Neratovice, Mládežnická 984, 277 11
DDM Nymburk, 2. května 968, 288 00
DDM OSTROV Slaný, Třebízského 163, 274 01
DDM Rakovník, Nerudova 504, 269 01
DDM Symfonie Poděbrady, Za Nádražím 56, 290 01
MDDM Brandýs n. L. - Stará Boleslav, Mariánské nám. 1396
MDDM Čelákovice, Havlíčkova 691, 250 88
MDDM Úvaly, V. Nováka 372, 250 82
SVČ Domeček Hořovice, Větrná 869, 268 01
SVČ-DM Všenory, Karla Majera 370, 252 31
DDM Dominik Kutná Hora, Kremnická 32, 284 01
DDM Na Výstavišti Mladá Boleslav, Husova ul. 201, 293 01
DDM Příbram IV, Pod šachtami 294, 261 02
MDDM Vlašim, Husovo nám. 472, 258 01
SVČ Labyrint Kladno, Arbesova 1187, 272 01
DDM Hrádek nad Nisou, Žitavská 260
DDM Jablonec nad Nisou, Podhorská 49
DDM Liberec 1, Riegrova 1
DDM Libertin, Česká Lípa, Škroupovo nám. 138
DDM Lomnice nad Popelkou, Komenského 1037
DDM Nové Město pod Smrkem, Frýdlantská 841
DDM Nový Bor, Smetanova 387
DDM Pod střechou Rokytnice nad Jizerou, Hor. Rokytnice 467
DDM Tanvald, Protifašistických bojovníků 336
DDM Železný Brod, Jiráskovo nábřeží 366
DDM Vážka Mimoň, Letná 236
DDM Cvikováček Cvikov, Československé armády 195
SVČ Semily Sedma, Husova 6
SVČ Turnov, Žižkova 1276
MSMTe Liberec 5, Oblačná 11

5.3 Dotazník

Viz Příloha.

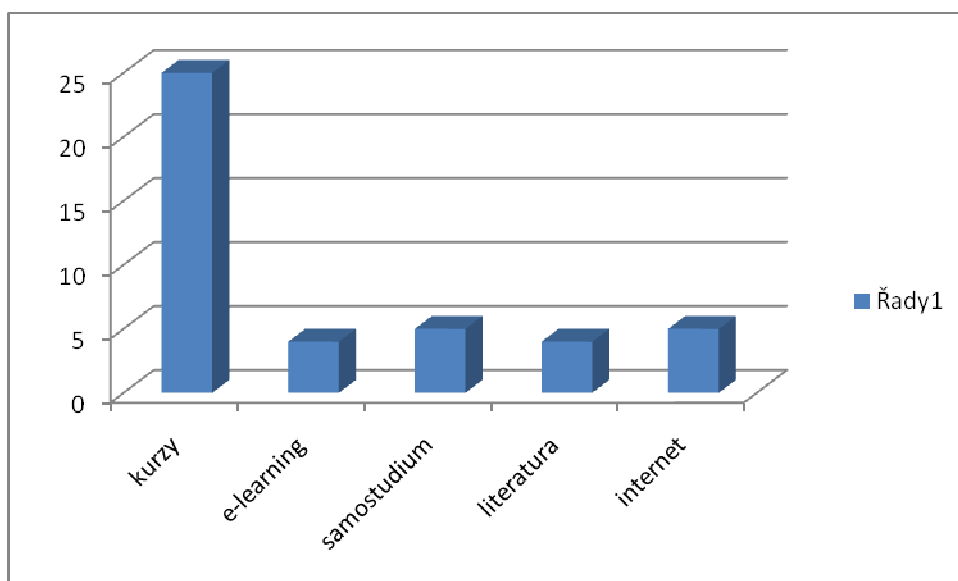
5.4 Zpracování dat

Sběr dat proběhl v říjnu až prosinci 2009. Zpracováno a vyhodnoceno bylo 600 dotazníkových otázek. Dále v měsících leden až březen 2010 proběhly konzultace s jednotlivými řediteli SVČ a jednání se vzdělávacími středisky (NIDM a Vzdělávací středisko Středočeského kraje).

5.5 Zpracování výsledků v grafech

1. Jakému typu vzdělávání dáváte přednost?

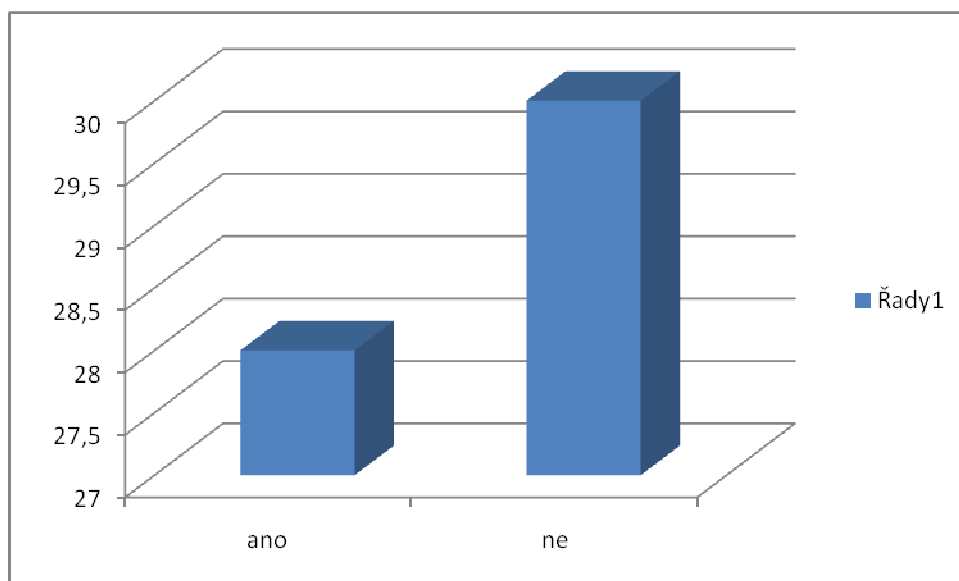
kurzy	25
e-learning	4
samostudium	5
literatura	4
internet	5

Z celých 83% dávají pedagogové i ředitelé přednost kurzům. Při osobních konzultacích bylo zjištěno, že je to tak především kvůli osobnímu kontaktu, rychlejší komunikaci mezi lektorem a klientem, zpětnou vazbou. Ostatní zmíněné formy se využívají jen u cca 15 % respondentů.

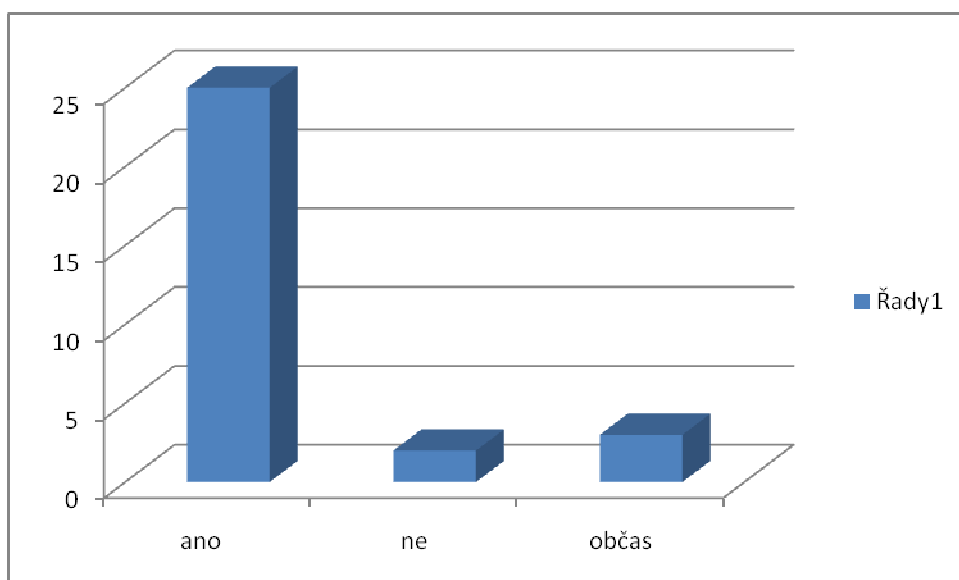
2. Máte plán DVPP?

ano 28 ne 2

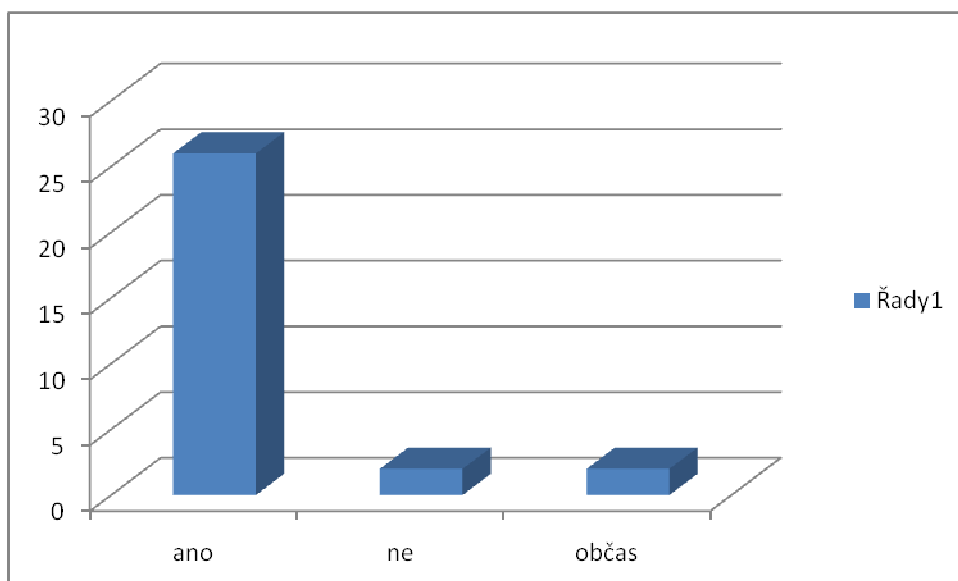
3. Podílejí se na plánování DVPP ostatní pracovníci?

ano 25 ne 2 občas 3

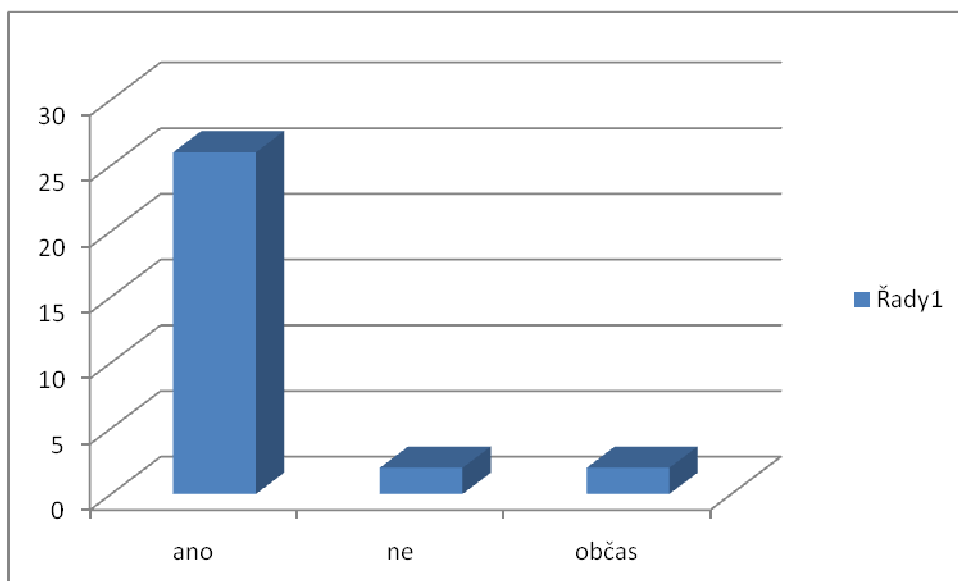
4. Poskytujete pravidelně nabídku DVPP pedagogům a externistům?

ano 26 ne 2 občas 2

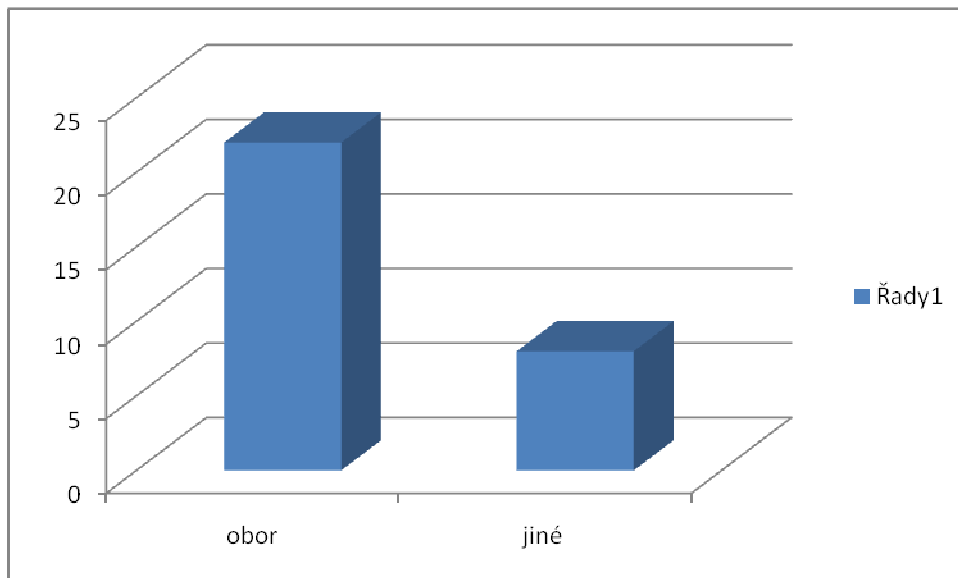
5. Vyhledávají si pracovníci informace o DVPP sami?

ano 26 ne 2 občas 2

6. Zaměřují se především na svůj obor nebo vyhledávají i jiné vzdělávání?

obor 22 jiné 8

Otázky 2 až 6 se zaměřily na plánování DVPP a vyhledávání nabídek.

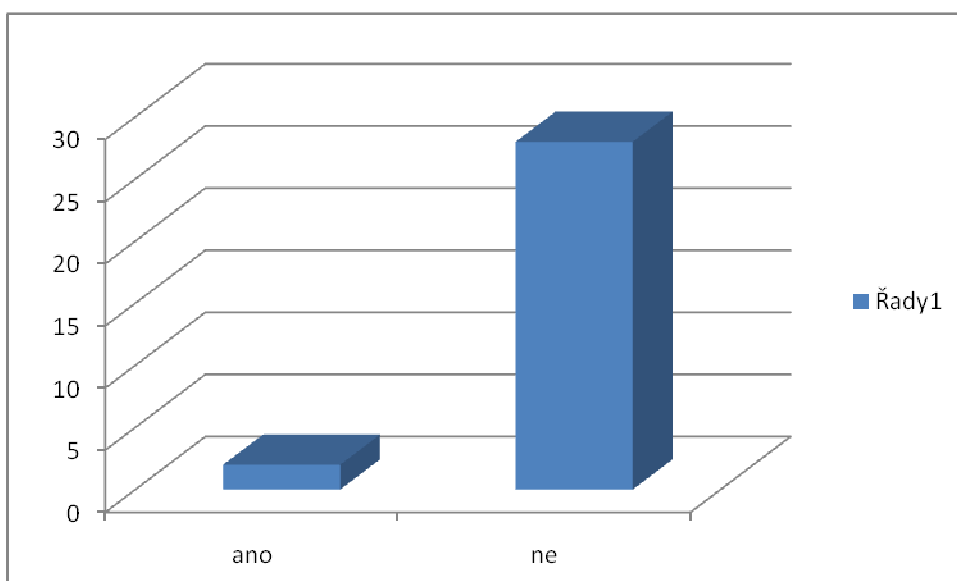
93% respondentů má plán DVPP. Na plánování se podílejí pracovníci u 83% SVČ a u 87% SVČ se na plánování podílejí i externisté.

U 87% SVČ si vyhledávají nabídky pedagogové sami a 73% pedagogů se zajímá především o obor, který vyučují.

Nabídka vzdělávání je pedagogům pravidelně poskytována.

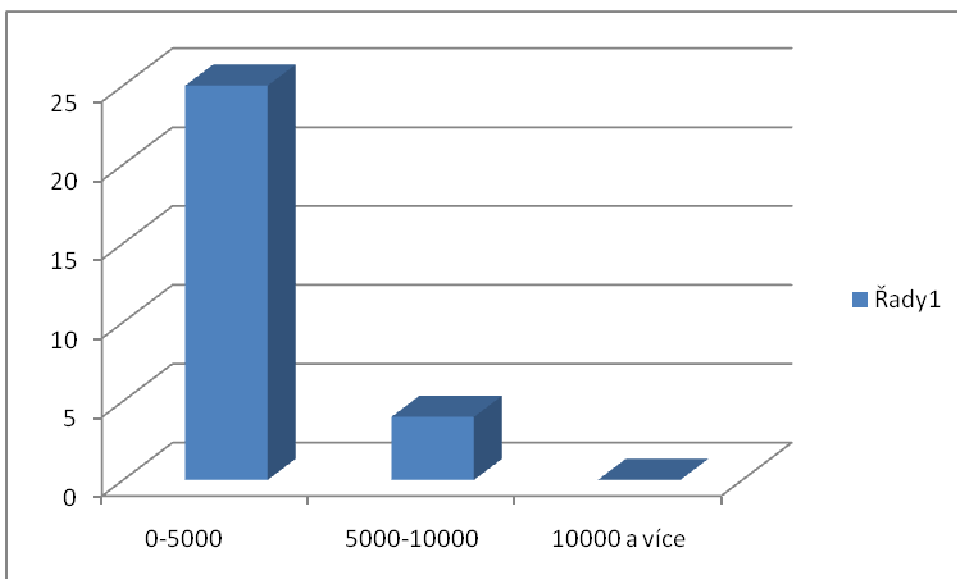
7. Vydáváte stejné částky na DVPP u pedagogů a externistů?

ano 2 ne 28

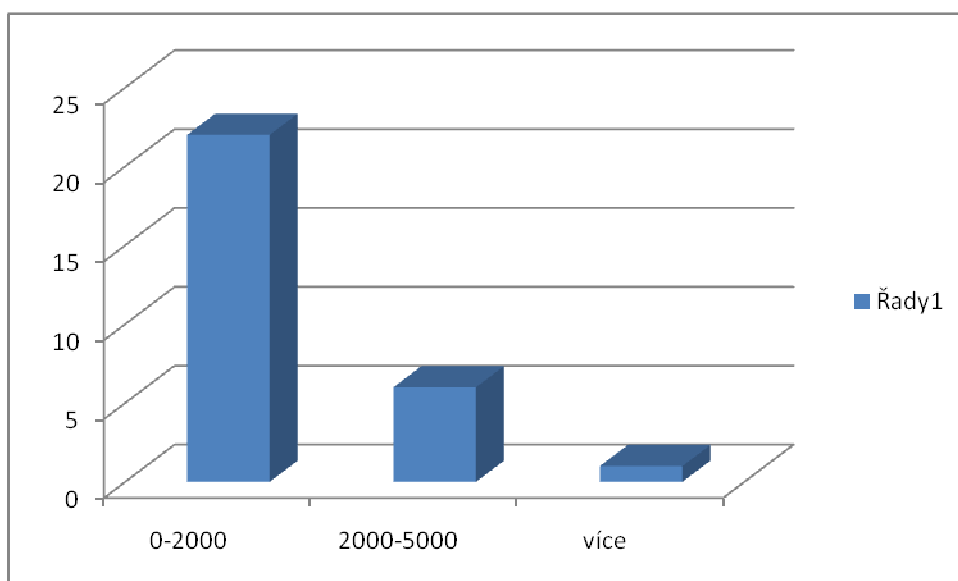
8. Jakou částku přibližně máte možnost na DVPP vydat u pedagoga?

0-5000 25 5000-10000 4 více 0

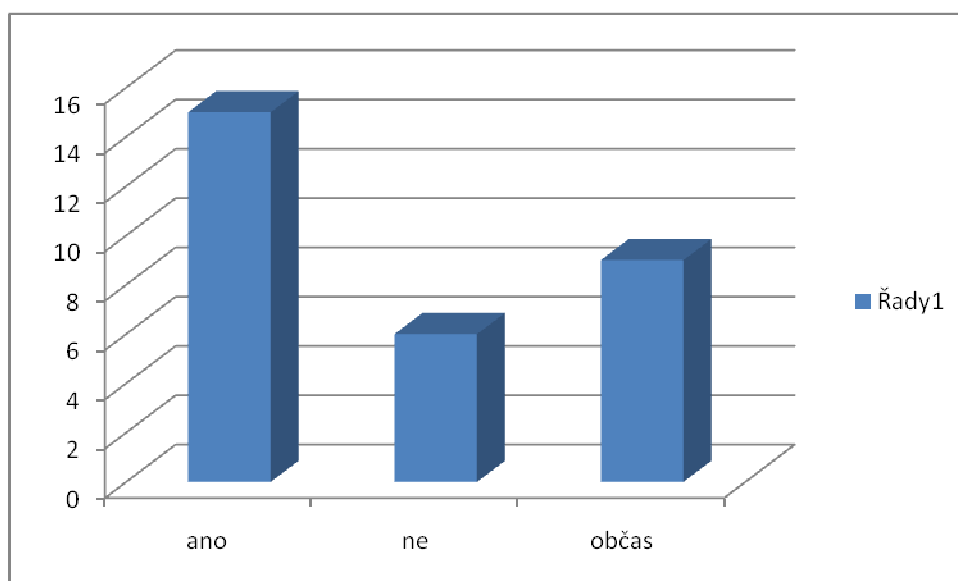
9. Jakou částku přibližně máte možnost na DVPP vydat u externisty?

0-2000 22 2000-5000 6 více 1

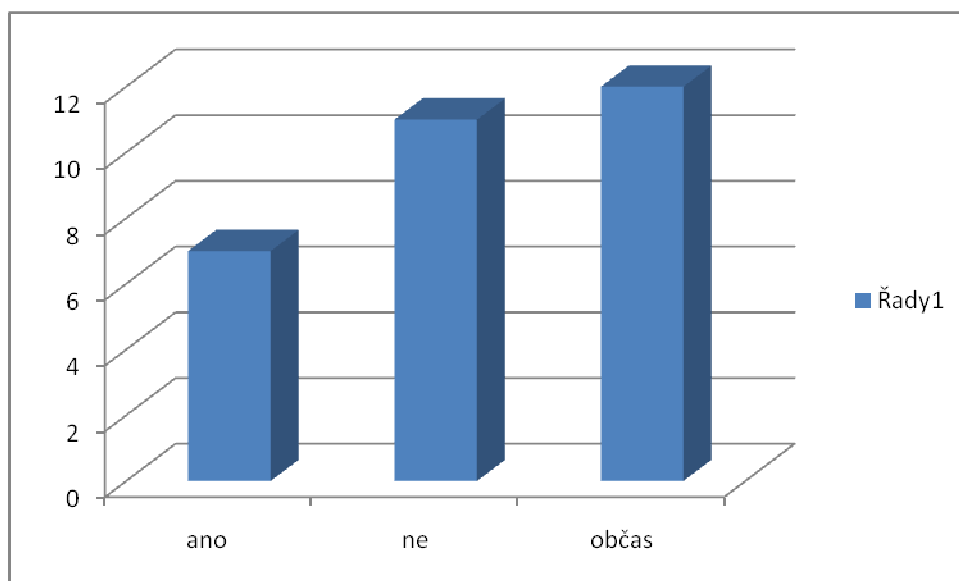
10. Jsou ochotni pedagogové DVPP spolufinancovat?

ano 15 ne 6 občas 9

11. Jsou ochotni externisté DVPP spolufinancovat?

ano 7 ne 11 občas 12

Otázky 7 až 11 se věnují financování DVPP.

Pouhých 6% respondentů vynakládá stejnou částku na interní i externí pracovníky.

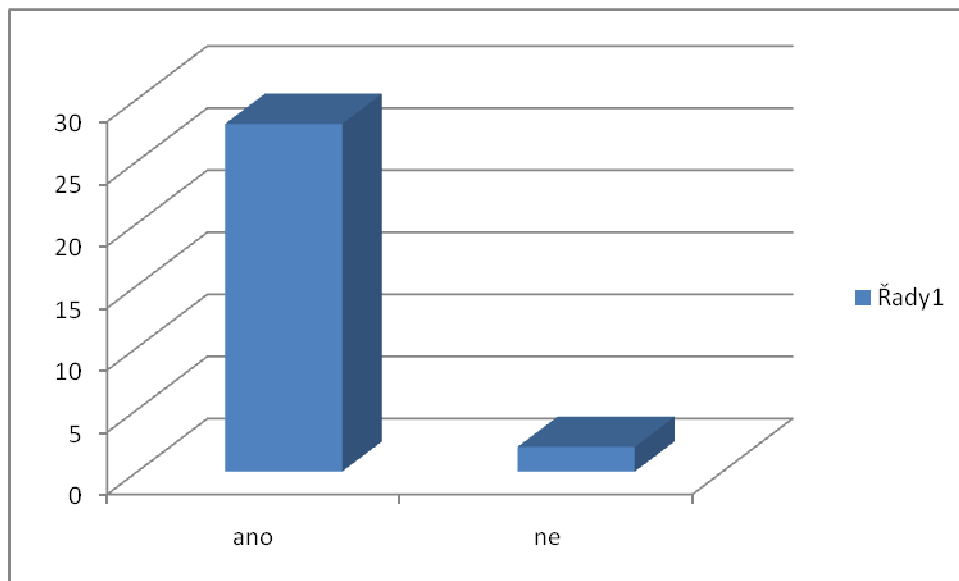
Na interní pracovníky vynakládá 83% SVČ částku od 0 do 5.000,-Kč. Pouze 7% vynakládá částky 5.000 až 10.000,-Kč. Vyšší částky nikdo. Jedná se o částku na osobu a školní rok.

Na externí pracovníky 73% SVČ vynakládá od 0 do 2.000,-Kč. 20% SVČ vynakládá od 2.000,- do 5.000,-Kč a vyšší částku pouze 7%.

Na spolufinancování je ochotno podílet se 50% interních pracovníků a 23% externích pracovníků.

12. Máte vytipovaná pracoviště, která poskytují DVPP?

ano 28 ne 2

13. Pokud ano, jaká?

Otázky 12 a 13 se věnují tomu, zda mají SVČ vytipovaná pracoviště, která poskytují DVPP.

Je tomu tak v celých 93% a jedná se především o tyto organizace:

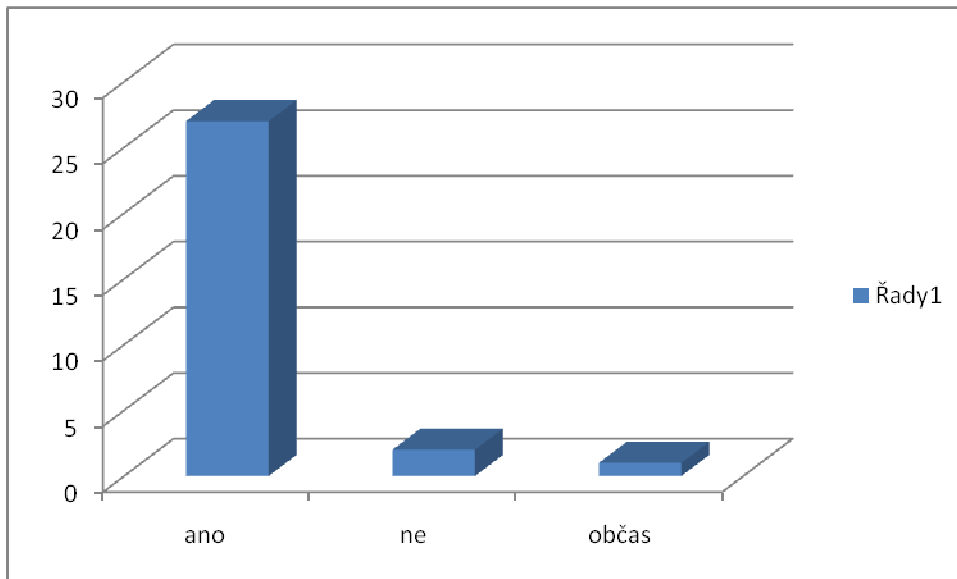
Národní institut dětí a mládeže

Národní institut dalšího vzdělávání

Vzdělávací středisko Hořovice

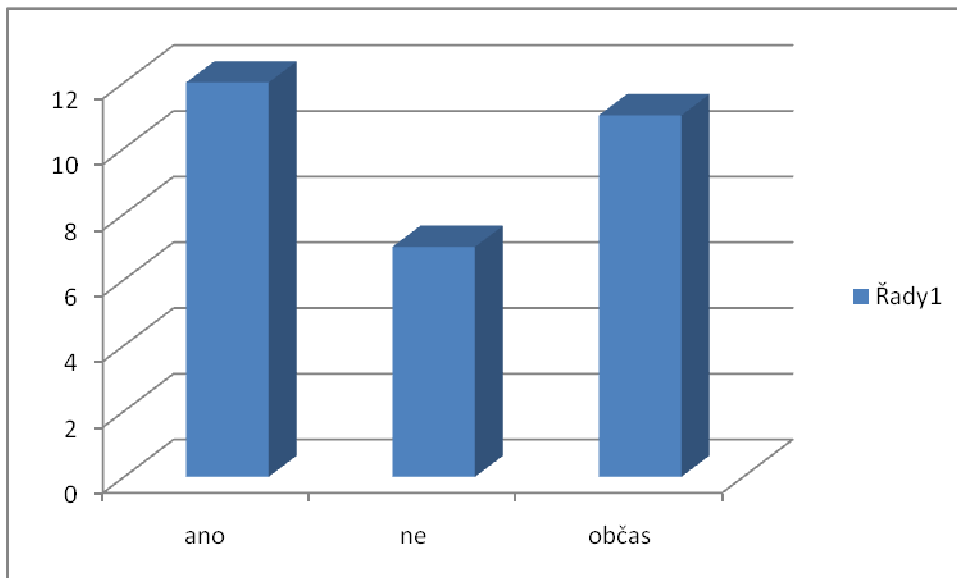
14. Jsou pedagogové ochotni vzdělávat se?

ano 27 ne 2 občas 1

15. Jsou externisté ochotni vzdělávat se?

ano 12 ne 7 občas 11

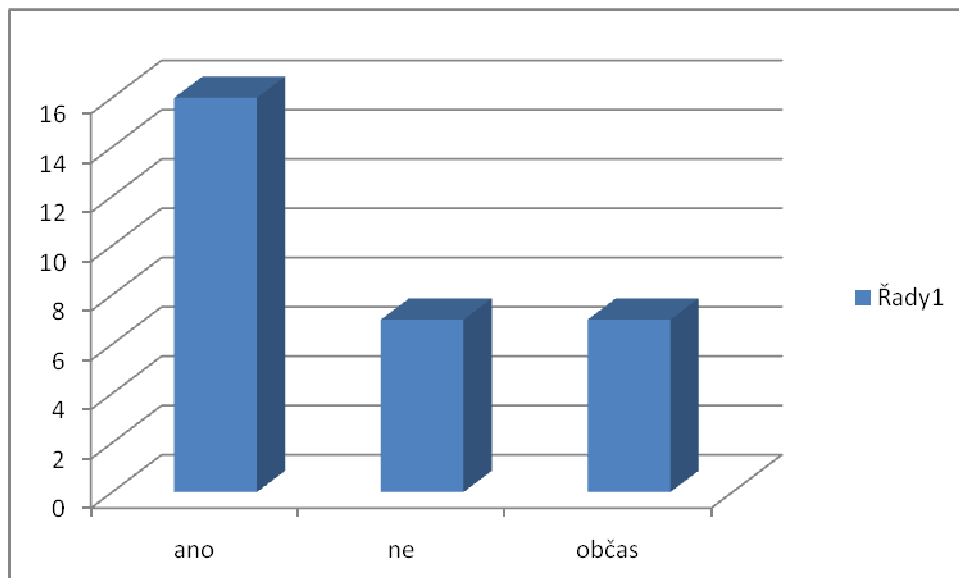
Otázky 14 a 15 zjišťují, zda jsou interní a externí pracovníci ochotni vzdělávat se.

Celých 90 % interních ano, 7 % není a 1 % občas. U externích pracovníků jsou již čísla jiná.

Jen 40 % je ochotno se vzdělávat, 23 % není a 37 % je ochotno občas.

16. Jste spokojeni s nabídkou DVPP pro SVČ?

ano 16 ne 7 občas 7

17. Jaká nabídka pro SVČ Vám chybí?

V 80 % byli ředitelé s nabídkou spokojeni, u 20 % chybí vzdělávání v oboru pedagogiky, což je většinou dáno horší dostupností vzdělávacích institucí.

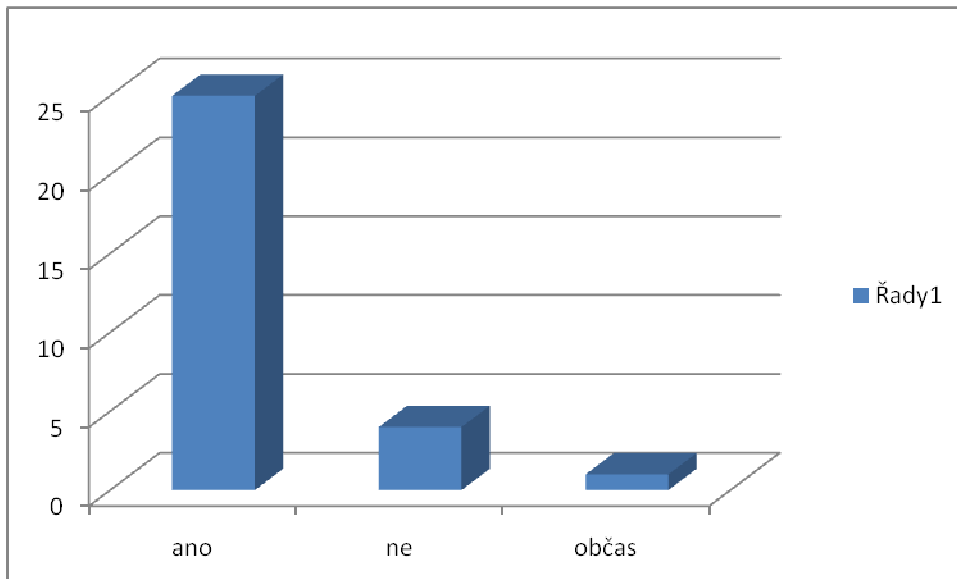
Dále se odpovědi lišily dle zaměření jednotlivých středisek. 10 % chyběly kurzy se zaměřením na výuku keramiky. Výtvarné, kurzy se sportovním zaměřením, zážitková pedagogika a další jsou již v nabídce a celkem dostupné po celé ČR.

18. Je dobrá dostupnost vzdělávacích center?

ano 25

ne 4

občas 1

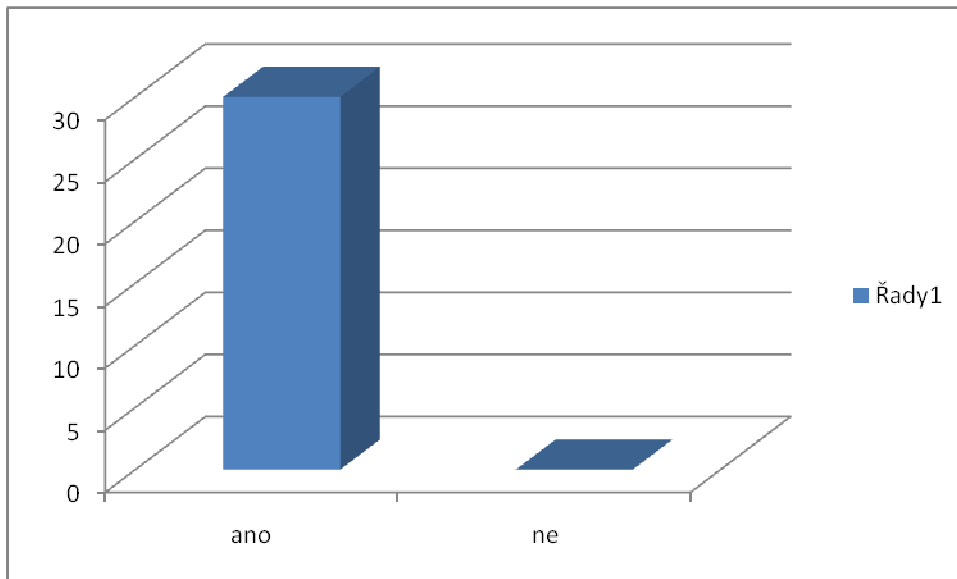
Otázka 16, 17 a 18 zjišťuje spokojenost respondentů s nabídkou vzdělávání

Jen 53 % respondentů je spokojeno s nabídkou pro SVČ. 22,5 % není spokojeno vůbec a 22,5 % je spokojeno jen částečně.

83 % je spokojeno s dostupností center a 20% respondentů chybí především nabídka pedagogického vzdělávání.

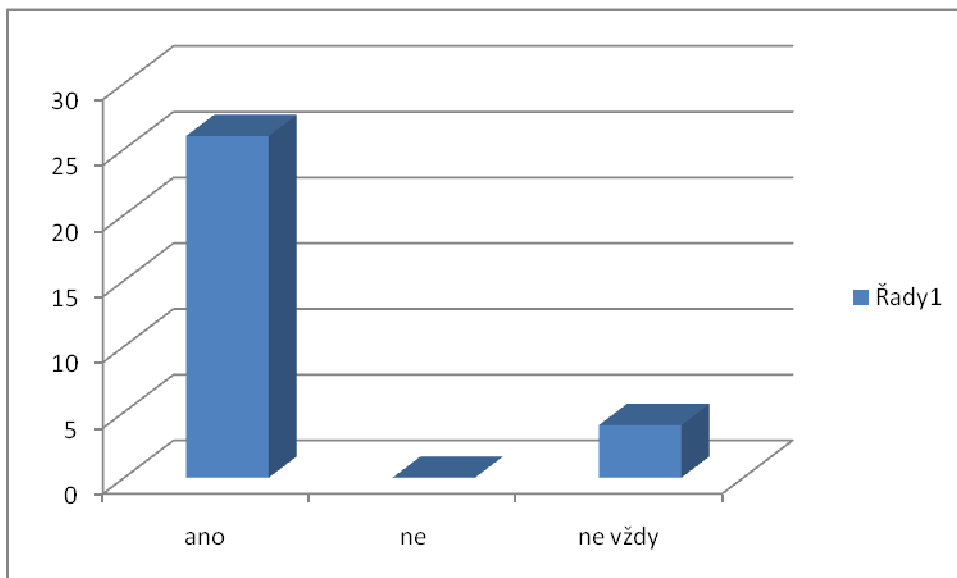
19. Navštívujete nebo navštěvovali jste sami DVPP?

ano 30 ne 0

20. Pokud ano, byli jste spokojeni?

ano 26 ne 0 ne vždy 4

Poslední dvě otázky 19 a 20 se zaměřily na vzdělávání samotných respondentů, ředitelů SVČ. 100 % se DVPP účastnilo a z toho 87 % bylo se vzděláváním spokojeno.

5.6 Shrnutí výsledků analýzy

Celkově můžeme zhodnotit, že DVPP se již stává nedílnou součástí práce středisek volného času. Problematickou stránkou je vzdělávání externích pracovníků. Jak z finančních, tak z časových důvodů. Řešením by pravděpodobně bylo vzdělávání připravené na míru a za dostupné ceny. Vzdělávací organizace jako NIDM nebo Vzdělávací středisko Středočeského kraje se již snaží nabízet vzdělávání v rámci projektů EU. NIDM se také snaží organizovat vzdělávání v různých krajích, aby bylo jednotlivým střediskům dostupnější. Nabídka vzdělávání se v posledním roce velmi rozšířila a po jednání s řediteli SVČ budeme vše konzultovat přímo se vzdělávacími středisky. S NIDM se již jedná v rámci projektu Klíče o život, jehož náplní je mimo jiné právě další vzdělávání pedagogů.

6 VÝCHODISKA PRO TVORBU MANUÁLU „JAK ŘÍDIT DVPP VE SVČ“ A Z ČEHO VYCHÁZET

6.1 Plánování

Plánování DVPP je pro provoz SVČ nedílnou součástí. Z čeho by mělo vycházet?

Především z nabídky, kterou SVČ aktuálně poskytuje. Jako odrazový můstek by mohla sloužit jednak SWOT analýza a dále dotazník pro pedagogy jak interní, tak externí.

6.2 Dlouhodobé záměry

Plánování DVPP by mělo vycházet z dlouhodobých záměrů SVČ. Záleží na tom, zda chceme nabídku rozšířit či zachovat stávající. Dále na jaké klienty se zaměříme. Zda máme dostatek financí na případné změny.

Při zachování stávající nabídky je nutné posoudit, jaký je aktuální stav DVPP.

Zda bychom se měli zaměřit na jednotlivé obory jednotlivých pedagogů či na pedagogické vzdělávání.

Při rozšiřování nabídky je vhodné brát v potaz, jestli je možné využít pedagogy, které již středisko má, či hledat pedagogy nové a je-li vhodnější pro danou činnost interní nebo externí pedagog. Je potřeba zvážit i finanční otázku.

6.3 Motivace pedagogů

Většinou působí celý komplex motivů, které se vyvíjí a mění, a který se nedá jednoznačně hierarchizovat.

Motivy jednotlivých skupin se liší podle věku, socioekonomického statusu, dosaženého vzdělání, podle pohlaví a životních okolností (děti, rodinný stav, dostupnost vzdělávání).

Účast na dalším vzdělávání podmiňuje několik faktorů:

- společenské klima a společenský rámec ve vztahu s učením
- epochální témata a výzvy
- okolí a vztahy
- životní situace
- osobnostní charakteristika

Společenské klima se díky strategii rozvoje lidských zdrojů díky programům celoživotního učení příznivě mění.

Vlastní motivace:

- touha po sociálním uznání a prestiži
- získání uznání příbuzných a známých
- zvědavost
- radost z poznání a učení se
- použitelnost naučeného při řešení problémů

Protože však hlavním důvodem dalšího vzdělávání se stává výkon profese, ztrácí se i jeho dobrovolnost.⁷

Dále bychom měli posuzovat zvlášť motivaci interních a externích pedagogů.

U interních pedagogů je možný kariérní růst, finanční odměny, bonusy, financování nebo částečné financování vzdělávání, slevy pro rodinné příslušníky.

Rozvoj klíčové kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence k učení a kompetence komunikativní.

U externích pedagogů záleží na jejich momentální situaci. Zda mají zájem o další práci ve středisku, zda je pedagog student, či zda má své zaměstnání.

⁷ B MENEŠ, M.; *Andragogika*. 1. vydání Praha: Grada 2008.136 s. ISBN 978-80-247-2580-2 str. 82

6.4 Zabezpečení odlivu pedagogů

Jak zabezpečit odliv pedagogů je otázka na jednu bakalářskou práci, proto tedy alespoň stručně. Pokud zde použijeme teorii Abrahama Maslowa – hierarchie lidských potřeb, můžeme začít u pracovního prostředí a financí.

Finanční ohodnocení lze rozšířit i o slevy pro přímé rodinné příslušníky nebo možnost dalšího vzdělávání se žádnou nebo minimální spoluúčastí. Na vytváření prostředí, ve kterém pedagog pracuje, by měl mít možnost spolupracovat a podílet se. Nechat pracovat jeho kreativitu. Důležitá je i zpětná vazba, umět nejen kárat, ale i chválit. Ředitel by měl podpořit práci každého pedagoga a ocenit jejich aktivity. Jednotlivé potřeby se v tomto případě navzájem prolínají a jedna souvisí s druhou. Na vrcholu potřeb je seberealizace, která je pro práci pedagoga velmi důležitá. Motivuje k dalším nápadům, ke stálému vzdělávání a učí prosadit své nápady a názory.

Pokud ředitel bude umět skloubit tyto body, vytvoří pedagogům kvalitní pracovní prostředí.

6.5 Předávání informací a kontrola

Kontrola je nedílnou součástí práce manažera a v oblasti dalšího vzdělávání je nutná. Jednak pro informovanost všech pedagogů a jednak pro zjištění, zda je vzdělávání efektivní a kvalitní. Výstupem vzdělávání pedagoga by měl být protokol o absolvovaném vzdělávání.

Další vzdělávání je možné uskutečnit i právě předáváním informací mezi kolegy.

Hospitace je nástrojem kontroly a díky hospitacím zjistíme kvality pedagoga, jak jedná s klienty, umí komunikovat a zda je schopen vést svůj obor. Poznáme, kam by mělo směřovat jeho další vzdělávání a na co se zaměřit.

6.6 Financování

Financování DVPP je možné především z kapitoly ONIV nebo z vlastních příjmů. Zde se opět odráží nutnost plánování. V současné době se díky projektům NIDM podařilo zrealizovat další vzdělávání, které je hrazeno z fondů EU. Další možností je spolupráce s jinými středisky a uspořádat školení, vzdělávání pro pedagogy v dostupném SVČ. Náklady se rozdělí mezi střediska a tím se ušetří finanční prostředky.

6.7 Základní body manuálu

Na základě konzultací s manažery a řediteli byl vytvořen základní manuál pro plánování DVPP, který vychází ze základních manažerských funkcí.

Posloupnost bodů se mění dle aktuální situace a individuálních podmínek každého střediska.

- 1. Vytvoření plánu vzdělávání musí předcházet analýza současného stavu.**
- 2. Plán tvoří manažer, ředitel + interní pedagogové (plánujeme po odděleních, vedoucí zná externí pracovníky)**
- 3. DVPP je nedílnou součástí práce pedagogů, ale i manažerů. Nezapomenout zařadit do plánování i sebe!**
- 4. Sledovat trendy ve volném čase a DVPP jim přizpůsobovat.**
- 5. DVPP plánujeme dle finančních možností, ale ne vše co je finančně dostupné je kvalitní. Zjišťujeme reference.**
- 6. Zdroje financování – z rozpočtu, granty, ONIV, fundraising, spolufinancování.**
- 7. Hledáme i další zdroje vzdělávání, slevy. Spolupráce s dalšími SVČ.**
- 8. Plán by měl vycházet nejen z nových trendů, ale i z možností SVČ, demografického vývoje, koncepce školství v kraji a obci, společenské poptávky. Důležitá je spolupráce se zřizovatelem.**
- 9. Průběžná kontrola a zhodnocení vzdělávání a efektivity.**
- 10. Seznámit s výsledky a výstupy ostatní pedagogy.**
- 11. Konzultovat zaměření inspekce ČSI, co konkrétně kontroluje a na co se zaměří.**
- 12. Vytvořit si vlastní vzdělávací středisko akreditované MŠMT.**
- 13. Motivace pedagogů.**

ZÁVĚR

Závěrečná bakalářská práce přiblížila význam dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků z manažerského hlediska, plánování dalšího vzdělávání a problematiky s tímto tématem související.

V teoretické části bylo popsáno prostředí středisek volného času, pojmy z oblasti volného času, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a andragogiky.

Výzkum pomocí dotazníků se orientoval na další vzdělávání pedagogických pracovníků, rozdíly u vzdělávání interních a externích pracovníků, plánování a zájem pedagogů o další vzdělávání. Výstup z dotazníků a analýza výsledků ukázaly, že vzdělávání je již nedílnou součástí práce pedagogů a celkově středisek volného času.

Na základě výsledků z výzkumu a teoretických znalostí s použitím manažerských funkcí byl vytvořen jednoduchý manuál, který by mohl pomoci ředitelům, manažerům středisek volného času v plánování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a zároveň organizacím, které další vzdělávání organizují. Tímto byl splněn cíl závěrečné bakalářské práce.

O výsledky analýzy projevilo zájem Středisko pro vzdělávání ve Středočeském kraji i Národní institut dětí a mládeže, se kterými jsem při zpracování závěrečné bakalářské práce spolupracovala.

Stručný manuál jak plánovat další vzdělávání pedagogických pracovníků by mohl poskytnout ředitelům středisek volného času návod, jakými základními body by se mohli při plánování řídit a na co se mají zaměřit. Mohl by pomoci zkvalitnit práci ředitele i pedagogů volného času.

SEZNAM PRAMENŮ

Literatura

MACEK, M.; HEŘMANOVÁ, J.; *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. Praha. NIDM, 2007. ISBN 978-80-86784-03-8.

MENEŠ, M.; *Andragogika*. 1. vydání Praha: Grada 2008. 136 s. ISBN 978-80-247-2580-2

PÁVKOVÁ, J.; HÁJEK, B.; HOFBAUER, B.; HRDLIČKOVÁ, V.; PAVLÍKOVÁ, A.; *Pedagogika volného času*. 3. aktualizované vydání Praha: Portál 2008. 224 s. ISBN 978-80-7367-423-6.

PRŮCHA, J.; *Moderní pedagogika*. 3., upr. a dopl. vyd. Praha: Portál 2005. 481 s. ISBN 80-7367-047-X.

ŠERÁK, M.; *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vydání Praha: Portál 2009. 208s. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠVADRÍČEK R.; ŠEĐOVÁ, K.; *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vydání Praha: Portál 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. 2. aktualit. vyd. Brno: Arktida, 2001, ISBN 80-86384-00-4.

Zákonné normy

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, školním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Vyhláška MŠMT ČR č 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Praha: MŠMT, 2005, ISSN 1211-1244

Zákoník práce, Zákon č. 262/2006 Sb.

Internetové zdroje

Národní institut dětí a mládeže v Praze [online] <<http://www.nidm.cz/>>

Ministerstvo školství a mládeže [online] <<http://www.msmt.cz/>>

Vzdělávání dospělých Doc. PhDr. Jaroslav Mužík, DrSc. [online]

<<http://www.uklizeno.cz/docmuzik/materialy.php>>

Metodický portál RVP [online] <<http://rvp.cz/>>

Vzdělávací institut Středočeského kraje [online] <<http://www.visk.cz/>>

Národní institut pro další vzdělávání [online] <<http://www.nidv.cz/cs/>>

PŘÍLOHA Č. 1

Dotazník

1. Jakému typu vzdělávání dáváte přednost? (i několik možností)

kurzy
e-learning
samostudium
literatura
internet

2. Máte plán DVPP?

ano ne

3. Podílejí se na plánování DVPP ostatní pracovníci?

ano ne občas

4. Poskytujete pravidelně nabídku DVPP pedagogům a externistům?

ano ne občas

5. Vyhledávají si pracovníci informace o DVPP sami?

ano ne občas

6. Zaměřují se především na svůj obor nebo vyhledávají i jiné vzdělávání?

obor jiné (vypište)

7. Vydáváte stejné částky na DVPP u pedagogů a externistů?

ano ne

8. Jakou částku přibližně máte možnost na DVPP vydat u pedagoga?

0-5000 5000-10000 více

9. Jakou částku přibližně máte možnost na DVPP vydat u externisty?

0-2000 2000-5000 více

10. Jsou ochotni pedagogové DVPP spolufinancovat?

ano ne občas

11. Jsou ochotni externisté DVPP spolufinancovat?

ano ne občas

12. Máte vytipovaná pracoviště, která poskytují DVPP?

ano ne

13. Pokud ano, jaká? (vypište jedno až tři)

14. Jsou pedagogové ochotni vzdělávat se?

ano ne občas

15. Jsou externisté ochotni vzdělávat se?

ano ne občas

16. Jste spokojeni s nabídkou DVPP pro SVČ?

ano ne občas

17. Jaká nabídka pro SVČ Vám chybí? (vypište obor, např. pedagogické minimum, sportovní zaměření,...)

18. Je dobrá dostupnost vzdělávacích center?

ano ne občas

19. Navštěvujete nebo navštěvovali jste sami DVPP?

ano

ne

20. Pokud ano, byli jste spokojeni?

ano

ne

ne vždy